

SEE MORE JESUS · WANTTOSEEMORE.COM

Ko e Hā 'Oku Lea 'aki 'e he Tohi Tapu Fekau'aki mo e Lelei mo e Kovi? — Konga 2 · Ngaahi Fakamatala Tohi Tapu KJV mo e Ngaahi Fika 'a Strong

VAHE 2 · KO HA AKO FO'OU 'OKU FAKATU'U 'I HE NGAHI TOKĀTEU FAKA-TOHITAPU

Lelei mo Kovi — Tokāteline Fakatohitapu Tefito'i

LEA FAKAHU'OFA

Fanongo mai. Ko e loi motu'a taha ne lea'aki 'i lalo ha fu'u akau, pea ko ha loi fekau'aki mo e 'ilo. Na'e 'ikai fakatauele 'e he ngata 'a e fefine 'aki 'a e ta'e-'ilo — na'a ne fakatauele'i ia 'aki 'a e 'ilo: te mou hoko 'o hangē ko e 'Otua, 'o 'ilo 'a e lelei mo e kovi. Pea ko e 'ilo ko ia na'e mo'oni — na'e folofola 'a e 'Otua tonu 'i mui: kuo hoko 'a e tangata ko e tokotaha 'iate kitautolu, ke ne 'ilo 'a e lelei mo e kovi — ka na'e to'o ia 'e he tangata 'aki hono nima 'o'ona, 'i ha lea loi, tu'a mei he 'Otua, 'a ia tokotaha pē 'oku lelei, pea ko hono totongi ko e mate. Talu mei he 'aho ko ia 'oku fua 'e he fānau 'o 'Atama 'a e 'ilo 'oku mama fakalikuliku ki ai: poto ke fai kovi, ka ki hono fai 'o e lelei 'oku 'ikai hanau 'ilo; ko e loto kākā 'i he me'a kotoa pē 'a ia 'i he'ene fakamavae 'oku ne ui 'a e kovi ko e lelei mo e lelei ko e kovi. Ka fanongo ki he fakakaukau kotoa 'o e 'Otua. Ko e 'Otua na'e tāpuni 'a e hala ki he fu'u akau 'o e mo'ui na'e 'ikai te ne tāpuni hono fofonga. Na'a ne tuku ha lea 'i mu'a 'i he tangata — talia 'a e kovi, fili 'a e lelei; mavahe mei he kovi, 'o fai 'a e lelei — pea na'a ne tuku ha kai mālohi 'i mu'a 'iate kitautolu, koe'uhi ke ako'i 'e he ivi ongo 'a e kakai 'i he ngāue ke fakafaikehekehe'i 'a e ongo me'a fakatouosi ko ia. Pea na'a ne 'omi hono 'Alo, 'a e Tama na'e talia 'a e kovi mo fili 'a e lelei pea na'e 'ikai ke ne fehala'aki 'i ha taimi, 'a ia na'e fononga 'o fai 'a e lelei, mo ne fua 'a e kovi 'i hono sino 'o'ona 'i he 'akau, kae'oua ke tu'u ma'a 'a e hala na'e tāpuni 'i mu'a: ki ha taha 'e ikuna te u foaki kiate ia ke ne kai mei he fu'u akau 'o e mo'ui. Mei he 'akau 'uluaki ki he 'akau faka'osi, ko e me'a eni 'oku tuku 'i mu'a 'iate koe. Kumi tonu ia.

'ENI TOLU 'E FIU 'A 'ENI AKO 'O TALĪ:

1. Na'e ha'u mei fē 'a e 'ilo ki he lelei mo e kovi, pea ko e hā na'e 'omi ki he tangata 'i he 'aho na'a ne to'o ai ia?
2. Ko e hā 'oku ui 'e he 'Otua ha tokotaha ke fai ki he kovi mo e lelei — pea 'e lava 'e he loto 'o e tangata ke tali tautaha 'ae uī ko ia?

3. 'Oku fakapoto fēfē 'ae ngaahi ongo ke faka'ilonga'i 'ae lelei mo e kovi, pea 'oku ikuna'i fēfē 'ae kovi 'i he iku'angá?

KO E TU'UNGA KUO 'OSI 'AI — LELEI MO KOVI

FAAHINGA 'AKAU 'E UA 'I HE NGOUE --> 'AE 'AKAU 'OE MO'UI + MO E 'AKAU 'OE 'ILO 'OE LELEI MO E KOVI (Senesi 2:9).

KO E 'AKAU KOTOA PĒ TE KE FAKA'ATĀ KE KAI + KO E 'AKAU 'O E 'ILO 'O E LELEI MO E KOVI 'E 'IKAI TE KE KAI AI (Sēnesi 2:16-17).

› NA'E PEHĒ 'E HE NGATA, 'E 'IKAI KE MOU MATE MO'ONI --> NA'E TO'O 'E HE TANGATA 'A E 'ILO KA 'OKU MĀVAHE MEI HE 'OTUA + NA'E HŪ MAI 'A E MATE (Genesis 3:4-7; Loma 5:12).

› NAU TA'E'ILOA AU --> POTO KE FAI KOVI + KE FAI LELEI 'IKAI ILO (Selemaia 4:22).

› MALAI'IA KIA KINAUTOLU 'OKU UI 'AE KOVI KO E LELEI, PEA MO E LELEI KO E KOVI ('Aisea 5:20).

KAINGA KOTOA PĒ 'OKU FANONGO 'E NOFO FIEMĀLIE + 'E NOFO NĒ 'A NENE MELI HE MANAVAHĒ KI HE KOVI (Palovepi 1:33).

› NGAAGHI ONGO 'OKU NGAUE'AKI KOE'UHI KO HONO FAKA'AONGA'I --> 'ILO'I 'A E LELEI MO E KOVI FAKATOU'OSI (Hepelu 5:12-14).

Ko e Konga 2 ko eni 'oku ne fakamo'oni'i ai 'a e mo'oni tatau mei ha kulupu fo'ou ia 'o e kau fakamo'oni.

LEA MĀHINO FAKAKALESI

“lelei” — **G18 agathos** — lelei 'i hono anga mo 'ene ngāue, 'aonga
ko e lelei 'oku ikuna'i 'aki 'a e kovi ko e lelei 'oku FAI 'a e lelei (Loma 12:21; Ngāue 10:38)

“lelei” — **G2570 kalos** — lelei — fai totonu, faitotonu, taau
'a e lelei'ia 'oku 'ilo'i mo puke ma'u 'e he ngaahi ongo kuo ako'i (Hepelu 5:14; 1 Tesalonaika 5:21)

“kovi” — **G2556 kakos** — kovi, ta'elelei, ta'eaonga 'i he tu'unga fakakākano
ko e kovi ke 'oua na'a muimui ki ai (3 Sione 11) pea ke 'oua na'a ikuna'i koe (Loma 12:21)

“kovi” — **G4190 poneros** — kovi, fai kovi — ngāue ke fai kovi
ke fehi'a ki he kovi 'oku totonu ke fehi'a ki ai (Loma 12:9), pea ke tuku mama'o mei he anga kotoa pē 'o ia (1 Tesalonaika 5:22)

“Ikuna” — **G3528 nikao** — ke ikuna, ke lava, ke ma'u 'ae ikuna
Ko e lea tatau ia 'oku tu'u 'i he Loma 12:21 mo e Fakahā 2:7 — 'a ia 'oku ne ikuna 'e kai ia 'i he 'akau 'oe mo'ui

“akau” — **G3586 xylon** — niu, 'akau, konga 'akau
'akau 'aia na'a ne fua ai 'etau angahala (1 Pita 2:24) mo e 'akau 'oe mo'ui (Fakahā 22:2) ko e fuoloa 'e taha pē

“took'i” — **G1818 exapatao** — ke kākaa'i 'aupito, ke tākiekina 'i he hala
ko e founga 'a e ngata na'e 'ikai ke liliu — 'i hono kākaa'i 'o e lotu ke mavahe mei he folofola faingofua 'a e 'Otua (2 Kolinitō 11:3)

“totongi” — **G3800 opsonion** — koloa totongi, totongi taau

'A e fakatokanga 'a e fu'u akau kuo hinga'i kakato: Ko e totongi 'o e angahala ko e mate (Loma 6:23)

“lili'a” — **G1939 epithumia** — ma'u'amanaki mālohi, holi lahi, 'ilongo kovi

ko e taha 'i he ngaahi matapā 'e tolu 'a ia na'e fuofua fakaava 'e he fu'u akau (1 Sione 2:16)

NGAAHI LEA MĀHU'INGA FAKAHEPELŪ

“kovi” — **H7451 ra** — kovi, kovi, faingata'a, mamahi

ko e fo'i lea 'e taha ki he ngāue kovi mo e 'aho kovi — ko e konga fakapo'uli 'o e 'ilo 'a e fu'u akau (Genesis 2:9; Genesis 6:5)

“lelei” — **H2896 towb** — lelei — fakafiefia, faka'ofa'ofa, mo lelei

e lea na'e folofola'aki 'e he 'Otua ki he'ene ngāue kotoa 'i he te'eki ai ke ma'u 'e he tangata 'ae 'ilo'i (Genesis 1:31)

“'ilo'i” — **H3045 yada** — ke 'ilo, ke 'ilo'i, ke fakafe'iloaki'i

ko e 'ilo 'oku 'ikai ko e angahala ia — ko hono 'ilo tu'unga mama'o mei he 'Otua ko e angahala ia (Senesi 3:5; Senesi 3:22)

“Fakafisi” — **H3988 ma'as** — ke fakafisi, ke talite'ekina, ke fehi'a ki ai

'Ae afe 'a e 'Otua tonu 'oku fai ki he kovi (Aisea 7:15)

“fili” — **H977 bachar** — ke fili, ke fakanofa, ke fili mai

'Oku fokotu'u 'e he folofola 'a e 'Otua 'a e lelei (Isaia 7:15; Teutalonome 30:19)

“Mavahe” — **H5493 sur** — ke afe atu, ke 'ave 'o 'ave mama'o

'oku talangofua 'e he va'e 'a e me'a 'oku 'ilo'i 'e he loto — afe mei he kovi (Psalm 34:14; Proverbs 3:7)

“took'i” — **H5377 nasha** — ke kākaa'i, ke fakahē'i

e talanoa 'a e fefine tonu pē 'o e hinga 'o ia, 'i hono ngutu pē (Genesis 3:13)

“fanongo” — **H8085 shama** — fai ke fanongo, ke fakafanongo, ke mahino'i

e loto fanongo, 'i he lea faka-Hepelū, ko e loto fanongo ia na'e kole 'e Solomone (1 Tu'i 3:9)

ANCHOR FAKATAHATAHA'ANGA

Hepelū 5:14 Ka ko e me'akai mālohi, 'oku 'anautolu 'oku matu'otu'a, 'akinautolu ko e me'a 'i he maheni ai, 'i he fa'a ngāue'aki 'ae ngaahi anga 'o honau loto, 'oku nau 'ilo ai 'ae lelei mo e kovi. **[G2556 kakos ■] [G2570 kalos ■] [G1253 diakrisis ■] [G1128 gymnazo ■] [G145 aistheterion ■] [G5046 teleios ■]**
ME'AKAI MĀLOHI → 'OKU FA'A NGĀUE'AKI 'AE NGAAHI ANG A 'O HONAU LOTO → 'OKU NAU 'ILO 'AE LELEI MO E KOVI.

(Ko 'eku ngaahi fakakaukau fakafo'ituitui — ko e “ngāue'aki” ko e gymnazo (G1128, ngāue'aki), 'o fakahoko 'i he founa 'oku ako'i ai ha taha 'i ha ngāue fuoloa, pea ko e “ongo” ko e aistheterion (G145, ongo), ko e ngaahi konga 'oku ne ma'u ai 'a e 'ilo. 'Oku 'ikai foaki 'a e fakakaukau lelei ki he fakapikopiko; 'oku tupu ia 'i he ngāue'aki. 'Oku 'ilo'i 'e ha pēpē 'a e huelo mo e kona; ka ko kinautolu kuo tupu 'o lahi 'oku nau 'ilo'i 'a e lelei mo e kovi — pea ko e faiako ko e folofola 'o e mā'oni'oni ia (Hepelū 5:13).)

I. AKAU — 'A E 'ILO 'O E LELEI (H2896 TOWB) MO E KOVI (H7451 RA) NA'E TO'O MA'U MEI HE 'OTUA

A. 2 Kolinitō 11:3 Ka 'oku ou manavahē telia na'a hangē ko hono oloa 'e he ngata 'i he'ene kākaa'i 'a 'Ivi, 'e pehē 'ae fakahala homou loto mei he angatotonu 'aia 'oku 'ia Kalaisi. **[G1818 exapatao ■]**

NAA KAKAA'I 'E HE SEPENITE 'A 'EVA 'AKI 'ENE FIEFAKAPOTO → KO E NGAAHI 'ATAMAI KUO FAKAHALA MEI HE ANGAMAHEAKI 'OKU 'I KILISITO.

(Ko hoku ngaahi fakakaukau fakafo'ituitui — 'oku sio 'a Paula ki mui ki he ngoue pea ne mamata ki he fu'u fakatu'utāmaki tatau 'oku kei ngāue. Ko e loto kuo taki hē mei he folofola totonu 'a e 'Otua ko e loto ia 'oku mateuteu ke toe kākaa'i. Na'e 'oatu 'e he 'akau ha 'ilo, ka ko e taumu'a mo'oni 'a e ngata ko hono hiki 'o e fefine mei he angavaivai 'o e me'a na'e fakahā mo'oni 'e he 'Otua.)

B. Loma 6:23 He ko e totongi 'oe angahala ko e mate; ka ko e mo'ui ta'engata ko e foaki 'ofa ia 'ae 'Otua 'ia Sisu Kalaisi ko hotau 'Eiki. **[G3800 opsonion ■]**

HE KO E TOTONGI 'OE ANGAHALA KO E MATE → KA KO E MO'UI TA'ENGATA KO E FOAKI 'OFA IA 'AE 'OTUA 'IA SISU KALAISI KO HOTAU 'EIKI.

(Ko e ngaahi fakakaukau totonu 'oku ou ma'u — ko e fakatokanga 'oku fai 'i he 'akau na'e 'ikai ko ha fakamanamana 'a ia na'e 'osi mo e 'Eteni. 'Oku fakahingoa 'e Paula 'a e lao tatau 'i hono hinga kakato: ko e totongi 'o e angahala ko e mate. Ka ko e veesi tatau 'oku toe tuku ai ke ava 'a e matapā 'e taha — ko e me'a'ofa ta'etotongi ko e mo'ui.)

C. 1 Sione 2:16 He ko e me'a kotoa pē 'oku 'i he māmani, ko e holi 'oe kakano, pea mo e holi 'oe mata, mo e laukau 'oe mo'ui, 'oku 'ikai 'oe Tamai, ka 'oku 'oe māmani ia. **[G1939 epithumia ■]**

KO E HOLI 'OE KAKANO + PEA MO E HOLI 'OE MATA + MO E LAUKAU 'OE MO'UI → 'OKU 'IKAI 'OE TAMAI, KA 'OKU 'OE MĀMANI IA.

(Ko 'eku ngaahi fakakaukau fakafo'ituitui — 'oku fehoanaki totonu 'a e lisi vahe tolu 'a Sione mo e 'akau: ko e lelei ki he kai ko e holi 'o e kakano, ko e faka-fiefia ki he mata ko e holi 'o e mata, pea ko e faka-manako ke fakapoto 'i ha taha ko e fiela 'i he mo'ui. Ko e matapā tatau tolu na'e fakaava 'e he ngata 'i he 'akau 'uluaki, 'oku ne kei fakaava pē ia 'i he 'ahi'ahi kotoa pē talu mei ai.)

D. Senesi 3:22 ¶ Pea na'e folofola 'a Sihova ko e 'Otua, "Vakai, kuo hoko 'ae tangata ke hangē ko ha taha 'iate kitautolu, ke ne 'ilo 'ae lelei mo e kovi: pea ko eni, telia na'a mafao atu 'e ia hono nima, pea ne toli foki mei he 'akau 'oe mo'ui, 'o kai, pea mo'ui 'o ta'engata:" **[H3045 yada ■]**

KUO HOKO 'A E TANGATA KE HANGE KO KITAUTOLU, 'I HE 'ILO'I 'A E LELEI MO E KOVI → TELIA NA'A NE TOE TO MEI HE FU'U 'AKAU 'O E MO'UI, 'O KAI, 'O MO'UI TA'ENGATA.

(Ko 'eku ngaahi fakakaukau fakafo'ituitui — ko hono tāpuni 'o e hala ko ha 'alo'ofa ia. Ko ha tangata kuo tō ki he kovi, 'o ne kai mei he mo'ui 'o mo'ui ta'engata 'i he tu'unga maumau ko ia, 'e hoko ia ko e kovi ta'engata. Na'e tāpuni 'e he 'Otua 'a e hala koe'uhi ke ne toe fa'u ia 'i hono 'Alo — 'oku fakaava 'e he Fakahā 2:7 'a e me'a na'e tāpuni 'e he Senesi 3:22.)

II. HONGOFUA 'O E TANGATA — KOVI PĒ (H7451 RA) MA'U AI PĒ

A. Ma'ake 7:21 He 'oku mei loto, mei he loto 'oe tangata, 'ae mahalo kovi, mo e tono'i fefine mo e fe'auaki, mo e fakapō **[G2556 kakos ■]** (22) Mo e kaiha'a, mo e manumanu, mo e angahala, mo e kākā, mo e anga fakalielia, mo e mata kovi, mo e lea kovi, mo e laukau, mo e vale: (23) Ko e ngaahi me'a kovi ni kotoa pē 'oku ha'u mei he loto, 'oku faka'uli'i 'ae tangata."

HE 'OKU MEI LOTO, MEI HE LOTO 'OE TANGATA, 'AE MAHALO KOVI, MO E TONO'I FEFINE MO E FE'AUAKI → KO E NGAHI ME'A KOVI NI KOTOA PĒ 'OKU HA'U MEI HE LOTO, 'OKU FAKA'ULI'I 'AE TANGATA.

(Ko 'eku ngaahi fakakaukau fakafo'ituitui — 'Oku fakahaa'i hangatonu 'e Sisu 'a e tupu'anga: 'oku 'ikai ko ia 'oku hū atu ki loto 'i ha tangata, ka ko ia 'oku ha'u mei he loto. Na'e nofo 'a e 'ilo 'o e 'akau 'i ai tonu, 'i he loto, pea kuo hoko 'a e loto 'o liliu ia ki he kovi talu mei ai.)

B. Selemaia 4:22 "He 'oku vale 'a hoku kakai, 'oku te'eki ai te nau 'ilo au: ko e fānau faha 'akinautolu 'oku 'ikai hanau poto; 'oku nau poto ki he fai kovi, ka 'oku 'ikai te nau ma'u 'ae 'ilo'i ki he fai lelei."

[H3045 yada ■] [H3190 yatab ■] [H7489 ra'a' ■] [H2450 chakam ■] [H3045 yada ■]

POTO KE FAI KOVI + KE FAI LELEI TA'ETE'ILO.

(Ko 'eku ngaahi fakakaukau fakafo'ituitui — fakahoko fakataha 'a e ongo 'ilo: kuo 'ikai te nau 'ILOI au, pea ke fai lelei 'oku 'IKAI HA 'ILO — ko e yada (H3045, ke 'ilo) 'i he potu ongo — ko e mo'oni foki 'o e lea 'i he Senesi 3:22. Na'e tauhi 'e he tangata 'a e 'ilo 'o e kovi pea mole ai 'a e 'ilo 'o e 'Otua; ko ia ia 'a e fua kātoa 'o e fu'u akau.)

C. Selemaia 17:9 ¶ "Oku kākā lahi taha pe 'ae loto 'i he ngaahi me'a kotoa pē, pea 'oku fungani kovi: ko hai te ne fa'a 'ilo ia? **[H3045 yada ■] [H605 anash ■] [H6121 aqob ■] [H3820 leb ■]**

KO E LOTO'I TA'ATA = KAKAA HAKE 'I HE ME'A KOTOA PĒ + FAKATAMAKI 'AUPITO.

(Ko 'eku ngaahi fakakaukau fakafo'ituitui — ko e "kovi fakamamahi" ko e anash (H605, kovi): puke 'o 'ikai kei fa'a fakamo'ui. Pea fakatokanga'i 'a e fehu'i — ko hai te ne fa'a 'ILOI ia? Ko ia na'a ne to'o 'a e 'ilo 'o e lelei mo e kovi 'oku 'ikai lava ke ne 'ilo 'a hono loto 'o'ona.)

D. Malakai 2:17 ¶ Kuo mou fakafiu'i 'a Sihova 'aki ho'omou ngaahi lea. Ka 'oku mou pehē, 'Kuo mau fakafiu'i ia 'i he hā?' 'Oka mou ka pehē, 'Ko ia kotoa pē 'oku fai kovi 'oku lelei ia 'i he 'ao 'o Sihova,' pea

“Oku ne fiamālie kiate kinautolu: pe, ‘Ko e fē ‘ae ‘Otua ‘oku fakamaau?’ [H2896 towb ■] [H7451 ra ■]
KO KINAUTOLU KOTOA OKU FAI KOVI OKU LELEI IA I HE AO O EIKI → KO FE HE OTUA O E FAKAMA AU?

(Ko ‘eku ngaahi fakakaukau fakafo‘ituitui — ‘oku ‘ikai tuku ‘e he loto kākā ‘i hono fai ‘o e kovi. ‘I he ngata‘anga ‘oku ne ui ‘a e kovi ko e lelei, pea ‘oku ne toe pehē ange ‘oku hōifua ‘a e ‘Eiki ki ai. Ko e kikite ‘e toko ua kehekehe, ka ko e fakatokanga ‘e taha pe mo tatau.)

III. KO E UI — FAKAFISI (H3988 MA‘AS) KI HE KOVI, FILI (H977 BACHAR) ‘A E LELEI

A. ‘Isaia 7:15 Te ne kai ‘ae pota mo e honi, koe‘uhi ke ne ‘ilo ke si‘aki ‘ae kovi, pea fili ‘ae lelei.
[H2896 towb ■] [H977 bachar ■] [H7451 ra ■] [H3988 ma‘as ■] [H3045 yada ■]

‘ILO‘I KE FAKAFISI KI HE KOVI + FILI ‘A E LELEI.

(Ko ‘eku ngaahi fakakaukau fakafo‘ituitui — ko e lea ni ‘oku lea ‘aki ki he tamasi‘i na‘e pehē ki ai ‘i mu‘a: Vakai, ‘e fēfine ‘ae tāupo‘ou, ‘e fanau‘i ‘e ia ha tama, pea te ne ui hono hingoa ko ‘Imanuela (‘Isaia 7:14). Na‘e hoko mai ha taha na‘e ‘ilo ke faka‘ikai‘i ‘ae kovi mo fili ‘ae lelei, pea na‘e ‘ikai si‘i ke ne hala.)

B. Saame 97:10 ‘Akimoutolu ‘oku ‘ofa kia Sihova, mou fehi‘a ki he kovi: ‘oku fakamo‘ui ‘e ia ‘ae laumālie ‘o ‘ene kakai mā‘oni‘oni; ‘oku ne fakamo‘ui ‘akinautolu mei he nima ‘oe kau angahala.
[H8104 shamar ■] [H7451 ra ■] [H8130 sane ■] [H157 ahab ■]

‘AKIMOUTOLU ‘OKU ‘OFA KIA SIHOVA → MOU FEHI‘A KI HE KOVI.

C. Lea Fakatātā 3:7 ‘Oua na‘a ke pehē ‘i ho mata ‘o‘ou, ‘oku ke poto: ka ke manavahē kia Sihova, pea tafoki mei he kovi. [H7451 ra ■] [H5493 sur ■] [H3372 yare ■] [H2450 chakam ■]

‘OUA TE KE POTO ‘I HO MATA ‘O‘OU → KE KE MANAVAHĒ KIA SIHOVA + MAVAHĒ MEI HE KOVI.

(Ko ‘eku ngaahi fakakaukau fakafo‘ituitui — ko e “poto ‘i ho ‘ao ‘o‘ou” ‘oku toe fakahaa‘i atu ki he tākanga ‘o e ‘akau tonu — matamatalelei ki he mata, pea manako ke ne ‘oatu ‘ae poto — ko e fielahe tatau ia ‘o e mo‘ui ‘oku ui ‘i he 1 Sione 2:16. Ko e manavahē kia Sihova ‘oku ne tu‘u he taimi ni ‘i he potu na‘e tu‘u ai ‘a e “poto” loi ko ia.)

D. Saame 37:27 Afe mei he kovi, pea ke fai lelei, pea nofoma‘u pē ‘o ta‘engata. [H7931 shakan ■]
[H2896 towb ■] [H7451 ra ■] [H5493 sur ■]

AFE MEI HE KOVI + FAI LELEI → NOFOMA‘U ‘O TA‘ENGATA.

(Ko ‘eku ngaahi fakakaukau fakafo‘ituitui — fokotu‘u eni ke tu‘u fakataha mo Sēnesi 3:22, ‘a ia na‘e ta‘ofi ai ‘a e tangata mei he kai mo mo‘ui ta‘engata ‘i ha tu‘unga kuo maumau‘i. ‘I heni ‘oku pehē ‘e he folofola, afe mei he kovi, ‘o fai lelei, pea nofo ‘o ta‘engata. Ko e hala ki mui ki he “ta‘engata” ‘oku kamata ‘aki ‘a e afe mei he kovi.)

IV. FAKAAFE‘I ‘AKI ‘A E FOLOFOLA — NGA AHI OGO KUO AKO‘I (G1128 GYMNAZO) KOE‘UHI KO E NGAUE‘AKI

A. 1 Tu‘i 3:9 Ko ia ke ke tuku ki ho‘o tamaio‘eiki ha loto poto ke fakamaau‘i ‘a ho‘o kakai, koe‘uhi ke u fa‘a ‘ilo totonu ‘ae lelei mo e kovi; he ko hai ‘oku fa‘a fai ke fakamaau‘i eni ‘a ho‘o kakai tokolahi ni?”
[H7451 ra ■] [H2896 towb ■] [H995 bin ■] [H3820 leb ■] [H8085 shama ■]

HA LOTO ‘ILO‘ILO → KE FAKAFEHOANAKI ‘A E LELEI MO E KOVI.

(Ko ‘eku ngaahi fakakaukau fakafo‘ituitui — ko e “mahino” ‘i heni ko e shama (H8085, ke fanongo): ko e loto fanongo. Na‘e hoko ‘a e hinga ‘i he telinga, ‘i he taimi na‘e fanongo ai ‘a e fefine ki he le‘o ‘o e ngata; ‘oku hoko mai ‘a e faka‘ilo‘ilo ‘i he matapā tatau, ‘i he taimi ‘oku fanongo ai ‘a e loto ki he ‘Otua. Pea ko e “kovi” ko e ra (H7451, kovi) — ko e lea tatau mo e kovi ‘o e akau.)

B. Hepelū 5:13 He ko ia kotoa pē ‘oku fakahuhu ‘i he hu‘ahuhu, ‘oku ta‘epoto ia ‘i he folofola ‘oe mā‘oni‘oni: he ko e valevale ia. [G1343 dikaiosyne ■] [G3056 logos ■] [G552 apeiros ■]

SUUSU → TA‘EPOTO ‘I HE LEA ‘O E MĀ‘ONI‘ONI.

(Ko ‘eku ngaahi fakakaukau fakafo‘ituitui — ko hono fakafaha‘i ‘oe lelei mo e kovi ko e pōto ia ‘i he FOLOFOLA. Ko e founa ‘oku ‘ikai ko e ngaahi ta‘u, pe ko e ngaahi ongo, ka ko e folofola ‘oe mā‘oni‘oni kuo ngāue‘aki.)

C. 1 Tesalonaika 5:21 ‘Ahi‘ahi‘i ‘ae ngaahi me‘a kotoa pē puke ke ma‘u ‘aia ‘oku lelei. [G2570 kalos ■]
[G2722 katecho ■] [G1381 dokimazo ■]

AHIAHI‘I ‘AE NGA AHI ME‘A KOTOA PĒ → PUKE MĀ‘U ‘AE ME‘A ‘OKU LELEI.

D. 1 Tesalonaika 5:22 Ta'ofi 'akimoutolu mei he matamata kovi kotoa pē. [G4190 ponereros ■]
[G1491 eidos ■] [G567 apecho ■]

TA'OFI 'AKIMOUTOLU MEI HE MATAMATA KOVI KOTOA PĒ.

(Ko 'eku ngaahi fifili fakafo'ituitui — ko e "fakamo'oni" ko e dokimazo (G1381, ke fakamo'oni): ke 'ahi'ahi'i, 'o hangē ko hono 'ahi'ahi'i 'o e ukamea 'i he afi. 'Oku 'ahi'ahi'i 'e he ongo kuo ako'i 'uluaki, pea puke ma'u ai pē 'amui; pea ko ia kotoa pē 'oku fakamo'oni kovi, neongo ko hono hā mai pē, 'oku tuku atu ia.)

E. Loma 16:19 He kuo ongo atu ho'omou talangofua ki he kakai kotoa pē. Ko ia 'oku ou fiefia ai koe'uhi ko kimoutolu: ka ko hoku loto ke mou poto ki he me'a 'oku lelei, pea ta'e'ilo ki he kovi. [G2556 kakos ■]
[G185 akeraios ■] [G18 agathos ■] [G4680 sophos ■]

POTO KI HE ME'A 'OKU LELEI + VALEVALE FEKAU'AKI MO HE KOVI.

(Ko 'eku ngaahi fakakaukau fakafo'ituitui — ko e "faingofua" ko e akeraios (G185, faingofua): ta'efakatanaki. Na'e tala'ofa 'e he ngata 'a e poto 'i hono 'ilo'i 'o e kovi; ka 'oku foaki 'e he 'Otua ha poto lelei ange — poto ki he lelei, ka faingofua ki he kovi. Ka 'i he loto kovi, ke mou hangē ha fānau iiki; ka 'i he 'ilo, ke mou tu'uma'u (1 Kolinito 14:20).)

V. IKUNA'I (G3528 NIKAO) — 'OKU FOLO 'E HE LELEI 'A E KOVI 'I HA KALAISI

A. Kau 'Aposetolo 10:38 Koe'uhi ko e fakanofa 'e he 'Otua 'a Sisu 'o Nāsaleti 'aki 'ae Laumālie Mā'oni'oni mo e mālohi: 'aia na'e fa'a fe'alu'aki 'o fai lelei, mo ne fakamo'ui 'akinautolu kotoa pē na'e fakamālohi'i 'e he tēvolo; he na'e 'iate ia 'ae 'Otua. [G1228 diabolos ■] [G2616 katadynasteuo ■] [G2390 iaomai ■]
[G2109 euergeteo ■]

NA'E FA'A FE'ALU'AKI 'A SISU 'O FAI LELEI → 'O FAKAMO'UI 'AKINAUTOLU KOTOA PĒ NA'E FAKAMĀLOHI'I 'E HE TĒVOLO.

(Ko 'eku ngaahi fakakaukau fakafo'ituitui — 'oku fetaulaki ai 'a e lelei mo e kovi 'i he potu 'e taha ni, pea 'oku ikuna 'e he lelei 'i he fetaulaki kotoa pē: na'a ne fakamo'ui 'akinautolu KOTOA na'e fakamālohi'a'i. Ko hono 'uhinga 'eni na'e fakahā ai 'a e 'Alo 'o e 'Otua — ke ne maumau'i 'ae ngaahi ngāue 'ae tēvolo (1 Sione 3:8).)

B. 3 Sione 1:11 'E 'ofeina, 'oua na'a angimui ki ha kovi, ka ko ia pe 'oku lelei. Ko ia 'oku ne fai lelei, 'oku 'oe 'Otua ia: ka ko ia 'oku ne fai kovi, kuo 'ikai mamata ia ki he 'Otua [G2554 kakopoieo ■]
[G15 agathopoieo ■] [G18 agathos ■] [G2556 kakos ■] [G3401 mimeomai ■]

'OUA TE KE MUIMUI KI HA ME'A KOVI + KE MUIMUI KI HA ME'A LELEI → KO IA 'OKU FAI LELEI 'OKU 'OE 'OTUA IA.

C. 1 Pita 3:11 Ke afe ia mei he kovi, kae fai lelei ke kumi 'e ia 'ae melino, pea tuli ki ai. [G1377 dioko ■]
[G1515 eirene ■] [G2212 zeteo ■] [G18 agathos ■] [G2556 kakos ■] [G1578 ekkolino ■]

AFE MEI HE KOVI + FAI LELEI → KUMI KI HE MELINO, PEA TULI KI AI.

(Ko 'eku ngaahi fakakaukau fakafo'ituitui — ko e ngaahi lea tofi pē ia 'o e Saame 34:14, kuo toe tohi 'e Pita ki he kau muli. Ko e ngaahi fuakava 'e ua, ko e le'o 'e taha.)

D. Loma 12:21 'Oua na'a ikuna koe 'e he kovi, kae ikuna 'ae kovi 'aki 'ae lelei. [G18 agathos ■]
[G3528 nikao ■] [G2556 kakos ■] [G3528 nikao ■]

'OUA NA'A IKUNA KOE 'E HE KOVI → KAE IKUNA 'AE KOVI 'AKI 'AE LELEI.

(Ko 'eku ngaahi fakakaukau fakafo'ituitui — nikao (G3528, ikuna): ke ikuna'i, ke ma'u 'ae ikuna. Ko e kovi 'oku 'ikai ngata pe 'i hono ta'ofi; kuo pau ke IKUNA'I ia, pea ko e mahafu ko e lelei. Fakatokanga'i pe 'oku ngāue'aki fakatata'i 'ae fo'i lea tatau ko eni 'i he potu hoko: ko ia 'oku ne ikuna — nikao — te u 'oange kiate ia 'ae faingamālie ke kai mei he 'akau 'oe mo'ui (Fakahā 2:7). Te ne folo hifo 'ae mate 'i he ikuna ('Isaia 25:8).)

NGUTU 'O E TOKOUA — TAFOKI MEI HE KOVI, FAI 'A E LELEI, FAKAMA'U 'I HE NGUTU 'O E TOKOUA MO HONO TOLU

'Amosi 5:14 Kumi 'ae lelei, kae 'ikai ko e kovi, koe'uhi ke mou mo'ui: ko ia, ko Sihova ko e 'Otua 'oe ngaahi tokolahi, te ne 'iate kimoutolu, 'o hangē ko ho'omou lea. [H2421 chayah ■] [H7451 ra ■]
[H2896 towb ■] [H1875 darash ■]

KUMI KI HE LELEI, KAE 'IKAI KI HE KOVI → KOE'UHI KE MOU MO'UI + PEA 'E 'IATE KIMOUTOLU 'A E 'EIKI.

'Amosi 5:15 Fehi'a ki he kovi, pea 'ofa ki he lelei, pea fokotu'uma'u 'ae fakamaau 'i he matapā; hei'ilo pe 'e 'alo'ofa 'a Sihova, ko e 'Otua 'oe ngaahi kautau, ki he toenga 'o Siosefa." [H4941 mishpat ■]
[H3322 yatsag ■] [H2896 towb ■] [H157 ahab ■] [H7451 ra ■] [H8130 sane ■]

FEHI'A KI HE KOVI + 'OFA KI HE LELEI.

Saame 34:14 Afe mei he kovi, mo ke fai lelei; kumi ki he melino, pea tuli ki ai. [H7291 radaph ■] [H7965 shalom ■] [H1245 baqash ■] [H2896 towb ■] [H7451 ra ■] [H5493 sur ■]

Afe mei he kovi + fai lelei.

Loma 12:9 Ke ta'omalualoi 'ae 'ofa. Fehi'a ki he me'a 'oku kovi; piki ma'u ki he me'a 'oku lelei. [G18 agathos ■] [G2853 kollao ■] [G4190 poneros ■] [G655 apostygeo ■] [G505 anypokritos ■] [G26 agape ■]

FEHI'A KI HE ME'A 'OKU KOVI + PIKI MA'U KI HE ME'A 'OKU LELEI.

(Ko hoku ngaahi fakakaukau fakafo'ituitui — ko ha tauhi manu mei Tikoa ('Amosi 7:14), ko ha tu'i 'o 'Isileli, mo ha 'apostolo ki he Senitaile. 'I he ngutu 'o e ongo fakamo'oni pe tolu 'e fokotu'u ma'u ai 'a e lea kotoa pe (2 Kolinito 13:1), pea ko e afo maea tolu 'e 'ikai vave motu (Koheleti 4:12). Ngutu 'e tolu, fuakava 'e ua, fekau 'e taha: tafoki mei he kovi, pikitai ki he lelei — pea ko e 'ofa ta'efakatupu loi ia 'oku ne fakahoko.)

'AE MALU MO HONO FAKAHOKO

Shadow Senesi 3:13 Pea na'e folofola 'a Sihova ko e 'Otua ki he fefine, "Ko e hā eni kuo ke fai?" Pea pehē 'e he fefine, "Na'e kākaa'i au 'e he ngata, pea u kai." [H5377 nasha ■]

NA'E KĀKAA'I AU 'E HE NGATA, PEA U KAI.

Fulfillment Loma 5:19 Koe'uhi 'o hangē na'e fakahalaia 'ae tokolahi 'i he talangata'a 'ae tangata 'e tokotaha, pehē, ko e me'a 'i he talangofua 'ae tokotaha 'e fakatonuhia'i 'ae tokolahi. [G5218 hypakoe ■] [G3876 parakoe ■]

KOE'UHI 'O HANGĒ NA'E FAKAHALAIA 'AE TOKOLAHĪ 'I HE TALANGATA'A 'AE TANGATA 'E TOKOTAHĀ → PEHĒ, KO E ME'A 'I HE TALANGOFUA 'AE TOKOTAHĀ 'E FAKATONUHIĀ 'I HE TOKOLAHĪ.

Fulfillment 1 Pita 2:24 'Aia na'a ne fua tokotaha pe 'i hono sino 'o'ona 'etau ngaahi hia ki he 'akau, koe'uhi 'i he 'etau tau'atāina mei he angahala, ke tau mo'ui ki he mā'oni'oni: pea ko e me'a 'i hono ngaahi ta kuo ko mou mo'ui. [G2390 iaomai ■] [G3468 molops ■] [G3586 xylon ■] [G399 anaphero ■] **NA'A NE FUA TOKOTAHĀ PE 'I HONO SINO 'O'ONA 'ETAU NGAĀHI HIA KI HE 'AKAU → KE TAU MO'UI KI HE MĀ'ONI'ONI.**

(Ko 'eku ngaahi fakakaukau fakafo'ituitui — ko e 'ata: na'e pehē mahino 'e he fefine, na'e kākaa'i au 'e he ngata, pea u kai ai. Ko e fakahoko: ko e talangata'a 'a e tangata 'e taha kuo ngaohi 'aki 'ae tokolahi ke nau angahala, ka ko e talangofua 'a e tokotaha kuo ngaohi 'aki 'ae tokolahi ke mā'oni'oni — pea ko e tokotaha talangofua ko ia na'e fua 'e ia 'etau angahala 'i hono sino 'o'ona 'i he 'akau, koe'uhi ke tau mate ki he angahala kae mo'ui ki he mā'oni'oni. Ko e kākaa'i na'e hoko 'i he ngoue 'oku faka'ikai'i ia 'e he talangofua na'e hoko 'i he kolosi.)

PĀ FAKA'OSI

Fakahā 2:7 "Ko ia ia 'oku ai 'ae telinga, ke fakafanongo ia ki he folofola 'ae Laumālie ki he ngaahi siasi; Ko ia ia te ne ikuna, te u foaki ki ai ke kai mei he 'akau 'oe mo'ui, 'aia 'oku 'i he lotolotonga 'oe Palataisi 'oe 'Otua.'" [G3857 paradeisos ■] [G2222 zoe ■] [G3586 xylon ■] [G5315 phago ■] [G3528 nikao ■] **KIA IA 'OKU IKUNA' → KE NE KAI MEI HE 'AKAU 'O E MO'UI 'OKU 'I LOTO 'I HE PALATAISI 'O E 'OTUA.**

Fakahā 22:2 'I he loto hala lahi 'o ia, pea 'i hono kauvai fakatou'osi, na'e 'i ai 'ae 'akau 'oe mo'ui, na'e tupu ai 'ae fua kehekehe 'e hongofulu ma ua, pea fua ia 'i he mähina kotoa pē: pea ko hono lou'akau, ko e me'a fakamo'ui 'oe ngaahi pule'anga. [G1484 ethnos ■] [G2322 therapeia ■] [G2222 zoe ■] [G3586 xylon ■]

KO E 'AKAU 'O E MO'UI → KO HONO FUA 'OKU FUA 'I HE MAHINA KOTOA PE + KO HONO NGAĀHI LOU'AKAU KO E FAKAMO'UI IA 'O E NGAĀHI PULE'ANGA.

(Ko hoku ngaahi fakakaukau fakafo'ituitui — vakai ko e ako kotoa ni 'i ha manava taha: na'e tu'u 'a e ongo 'akau 'i he lotolotonga 'o e ngoue. Na'e fanongo 'a e tangata ki ha le'o loi, pea ne to'o 'a e 'ilo 'o e lelei mo e kovi kae 'ikai fakataha mo e 'Otua; pea 'i he 'aho ko ia na'e hoko atu 'a e mate kiate ia. Na'e ngalo hifo 'a e 'ilo kuo kaiha'asi ki hono loto, pea ko e loto na'a ne ngaohi na'e kākā lahi 'i he ngaahi me'a kotoa pē, poto ke fai 'a e kovi, kae 'oua ke ne ui 'a e kovi ko e lelei, mo e lelei ko e kovi. Ka na'e 'ikai tuku 'e he 'Otua 'a e tangata ki he 'akau na'a ne fili. Na'a ne fokotu'u 'a 'ene folofola 'i hono 'ao — fakafisi ki he kovi, fili 'a e lelei; mavahe mei he kovi, 'o fai 'a e lelei — pea na'a ne foaki 'a e me'akai mālohi, koe'uhi ke

ako 'i he ngāue'i ke fakapotopoto 'a e ngaahi ongo ke 'ilo 'aki 'a e ongo me'a fakatou'osi. Pea na'e ha'u ai 'a e tama 'a e tāupo'ou. Na'a ne fakafisi ki he kovi 'o ne fili 'a e lelei, pea na'e 'ikai 'aupito te ne mole. Na'a ne 'alu holo 'o fai lelei, pea ne fua 'etau kovi 'i hono sino totonu 'i he 'akau. Pea ko 'ene fa'a 'akau ko ia kuo tu'u ai 'o ava 'a e hala ki he 'akau 'o e mo'ui, 'a ia na'e tāpuni talu mei 'Iteni. Ko e me'a na'e mole 'e he tangata 'i hono kai, 'oku foaki foki 'e he 'Otua 'i hono kai: ko ia 'oku ikuna te ne foaki kiate ia 'a e totonu ke ne kai mei he 'akau 'o e mo'ui. 'I he kamata'anga 'o e tohi 'oku tu'u ai 'a e 'akau kuo le'ohi; 'i he ngata'anga 'o e tohi 'oku tu'u tau'atāina ai 'a e 'akau ki he tokotaha kotoa pē 'oku ikuna, pea ko hono ngaahi lau 'oku mā'ā ai 'a e ngaahi pule'anga. Na'e 'ikai ngata pē 'i he hao 'a e lelei mei he kovi — kuo ikuna'i 'e he lelei 'a e kovi. Kamata mei he telinga, puke mā'u 'a e folofola, pea kai fakamuimui 'i he 'akau ko ia.)

SIVI AKO

1. Senesi 2:17 — Ko e 'aho ko ia te ke kai ai, te ke:

- a) ke poto
- b) mate
- c) hoko ko e ngaahi 'otua

2. 'Aisea 7:15 — Te ne kai 'ae pota mo e honi, koe'uhi ke ne 'ilo ke:

- 'ilo ke si'aki 'ae kovi, pea fili 'ae lelei
- e) fili 'a e kovi, mo ta'ofi 'a e lelei
- c) faka'ilonga'i 'ae ngaahi fakakaukau 'oe loto

3. 'Amosi 5:14 — Kumi 'ae lelei, kae 'ikai ko e kovi, koe'uhi ke mou:

- a) tu'u 'i he matapā
- b) 'ofa mai ki he toenga
- c) mo'ui

4. Selemaia 17:9 — 'Oku kākā lahi taha pe 'ae loto 'i he ngaahi me'a kotoa pē, pea 'oku fungani:

- kovi
- b) vale
- c) vaivai

5. Hepelu 5:14 — Ka ko e me'akai mālohi, 'oku 'anautolu 'oku matu'otu'a, 'akinautolu ko e me'a 'i he:

- a) 'ilo
- ngāue'aki
- c) ta'u

6. Loma 16:19 — Ka ko hoku loto ke mou poto ki he me'a 'oku lelei, pea:

- a) longo pē
- b) fakamavahe'i
- c) faingofua

7. Fakahā 2:7 — Ko ia ia te ne ikuna, te u foaki ki ai ke kai mei he:

- a) 'a e mana fufū
- b) 'ae 'akau 'oe mo'ui
- c) fungani 'o e vaine

KI'I TOHI TALI: 1-b, 2-a, 3-c, 4-a, 5-b, 6-c, 7-b

'E LAHI HONO VAHEVAHE 'O E AKO KO 'ENI

KO E FOUNGA 'OKU 'OMI AI 'E HE 'ATA 'AE MAAMA: NA'E TU'U 'AE 'AKAU 'E UA 'I HE NGOUE. 'I HE 'AKAU 'OE 'ILO NA'E HOKO MAI AI 'AE MATE; 'I HE 'AKAU 'OE KOLOSI, NA'E 'AVE ATU AI 'AE MATE, PEA 'OKU TU'U MATO'O AI 'AE 'AKAU 'OE MO'UI. KO HONO SIO KI HE 'ULUAKI 'AKAU 'OKU TOKONI'I AI KITAUTOLU KE TAU 'ILO PE 'OKU LELEI FĒFĒ 'AE 'AKAU FAKA'OSI (SENESI 2:9 → 1 PITA 2:24 → FAKAHĀ 2:7).

KO E FOUNGA 'OKU FUA AI 'E HE FUAKAVA FO'OU 'A E LEA TATAU: NA'E TOHI 'E PITA KI HE KAU MULI 'A E NGA'HI LEA TOFU PE NA'E HIVA 'AKI 'E TEVITA — AFE MEI HE KOVI, 'O FAI LELEI (SĀME 34:14 → 1 PITA 3:11). NA'E 'IKAI 'AUPITO KE LILIU 'A E FEKAU. KA 'OKU TĀNAKI MAI 'E HE FUAKAVA FO'OU 'A E MĀLOHI, HE NA'E PANI 'E HE 'OTUA 'A SĪSŪ 'O NĀSALETI, 'A IA NA'E 'ALU HOLO 'O FAI LELEI (NGĀUE 10:38).

KO E MAHU'INGA 'O E NGA'HI LEA: KO E "TALANGATA'A" 'I HE LOMA 5:19 KO E PARAKOE (G3876, TALANGATA'A), KO HA FANONGO HALA; KA KO E "TALANGOFUA" KO E HYPAKOE (G5218, TALANGOFUA), KO HA FANONGO 'OKU FAKAVAIVAI AI. NA'E HŪ MAI 'A E HINGA 'I HE TELINGA, PEA 'OKU PEHĒ FOKI 'A E TUI (LOMA 10:17). PEA KO E LOTO FAKAPOTOPOTO 'O E 1 TU'I 3:9 'OKU HOKO IA 'I HE LEA HEPELŪ KO HA LOTO FANONGO, SHAMA (H8085, KE FANONGO).

KO E FOUNGA 'OKU UHINGA AI ENI KI HE SIU MO E SENITAILE: NA'E MALANGA'I 'A NGĀUE 'A E KAU 'APOSITOLO 10:38 'I HE FALE 'O KONILIUSI, KO HA SENITAILE. PEA KO E NGA'HI LAU 'O E 'AKAU 'O E MO'UI 'OKU MA'A E FAITO'O 'A E NGA'HI PULE'ANGA (FAKAHĀ 22:2). 'I HE PULE'ANGA KOTOA PĒ, KO IA 'OKU NE MANAVAHĒ KIATE IA MO FAI 'A E MĒ'A TOTONU 'OKU NE TALI IA (NGĀUE 'A E KAU 'APOSITOLO 10:35).

KO HONO NGĀUE KIATE KOE: 'AHI'AH'I 'A E NGA'HI ME'A KOTOA PĒ; PUKE MA'U 'A E ME'A 'OKU LELEI (1 TESALONAIIKA 5:21). 'OKU AKO'I 'A E NGA'HI ONGO'I 'I HE NGĀUE'AKI (HEPELU 5:14). KE KE HOKO KO HA TOKOTAHA FAI 'A E FOLOFOLA, 'O 'IKAI KO HA FANONGO PĒ (SEMISI 1:22), PEA 'E TUPU AI 'A E FAKAPOTOPOTO 'ILO'I.

KO HONO 'UHINGA ENI KI HE TA'ENGATA: KO E ME'A NA'E MOLE 'I HE KAI KUO TOE FOAKI 'I HE KAI. PEA KO IA 'OKU NE IKUNA, TE U FOAKI KIATE IA KE NE KAI MEI HE 'AKAU 'OE MO'UI (FAKAHĀ 2:7). AFE MEI HE KOVI, 'O FAI 'AE LELEI, PEA NOFO 'O TA'ENGATA (SĀME 37:27).

FAKAMATALA FAKAHOLOMUI: 'OKU PEHĒ 'I HE SĀME 34, "MOU 'AHI'AH'I PEA VAKAI KUO LELEI 'A SIHOVA" (SĀME 34:8), KA 'OKU MU'A IA 'I HE'ENE PEHĒ, "AFE MEI HE KOVI, 'O FAI 'A E LELEI" (SĀME 34:14). KO E NGUTU KUO NE 'AHI'AH'I 'A E LELEI 'OKU NE MA'U HA FAKAMAAU FO'OU KI HE KOVI. MUIMUI KI HE KAI 'I HE TOHI KOTOA: SENESI 3:12 → SĀME 34:8 → SIONE 6:51 → FAKAHĀ 2:7.

KO E FAKAHĀ NGALINGALI: KO E 'AKAU NA'A NE FUA AI 'ETAU ANGAHALA (1 PITA 2:24) MO E 'AKAU 'OE MO'UI (FAKAHĀ 2:7; 22:2) KO E LEA FAKA-KALISI TATAU PĒ, KO E XYLON (G3586, 'AKAU). [NGAAHI VĒSI FAKATAHA — 'OKU 'IKAI HA VĒSI 'E TAHA 'OKU LEA PĒ KI AI] (KO 'EKU NGA'HI FAKAKAUKAU FAKAFO'TUITUI — 'I HE 'AKAU 'E

KO E HĀ 'OKU FIEMĀ KE KE FAI KOE'UHI KE KE MO'UI?

Vakai ki 'eta ako Tohitapu — "Ko e hā 'Oku Totonu ke U Fai ke U Mo'ui ai"

SOURCES & CREDITS

Scripture: Revised West Version (Public Domain) — a redistributable edition, looked up exactly and never machine-translated.

Alternate chapter/verse numbering reconciled with STEP Bible TVTMS (CC BY 4.0).

Strong's numbering & original-language data: OpenScriptures Hebrew Bible (CC BY 4.0); STEP Bible.org — TAHOT/TAGNT/TBESH/TBESG (CC BY 4.0);

Robinson-Pierpont Byzantine Majority Text (Public Domain); Strong's dictionary, 1890 (Public Domain).

Typography: Google Noto fonts (SIL Open Font License 1.1).

© SEE MORE JESUS · wanttoseemore.com — shared under Creative Commons Attribution 4.0 (CC BY 4.0).